

'Seducions de Marràqueix' és més que un llibre de viatge. La darrera obra de Josep Piera (Beniopa, 1947), guanyadora del Premi Sant Joan, plasma l'univers sensorial de Marràqueix tot recuperant la petja àrab del passat medieval i rural valencià.

Marràqueix, retorn al paradís perdut

Seducions de Marràqueix és la recerca d'una mediterraneïtat perduda que en llibres anteriors ha anat tractant. És un nou capítol d'aquest redescobriment de l'essència mediterrània, del viatge iniciàtic a la recerca d'un denominador comú?

—És una idea dissenyada fa molts anys que en un moment em va ser molt útil per a alliberar-me i trobar un macrocosmos per al meu microcosmos. Estic arrodinant un cicle més, o un cercle més en aquesta bassa mediterrània, que és el del meu Mediterrani particular vist des de dins i des del sud, mentre que el mite cultural i literari de la Mediterrània l'heretem de la tradició del nord quan baixa al sud. De la mateixa manera que el nord inventa Europa quan passa de tenir una idea tribal, nacional a voler expandir-se cap al sud. Però hi un altre sud més sud, que és tot el Magrib i tota l'altra vora de la Mediterrània.

—Marràqueix se'ns presenta com un univers sensual i dels sentits, com una certa mitificació del món àrab.

—És la idea del paradís. L'univers sensual es desperta perquè allà es viu un món, sensual i sensorial, que, en tots els aspectes, es deixa sentir. Fent broma jo diria que només arribes a Marràqueix, l'olfacte se't destapa d'aquesta mena d'asèpsia hospitalària en què nosaltres, els occidentals, vivim el dia a dia. Passejar una nit per Marràqueix i sentir l'esclat extraordinari de les flors del taronger o entrar en un mercat on la immensa bafada de mil i una espècies et fan viatjar... I no sols això: els sabors, el tracte humà, mental i físic m'evocuen molt un món que m'és profundament entranyable i en el qual m'he criat, que és el

món rural valencià civilitzat. La imatge del món rural valencià se'ns ha presentat fins ara d'una manera literàriament molt pobra i mesquina. A Marràqueix, he descobert que els llauradors eren tots uns senyors. Les formes de vida són les mateixes i, per tant, no em són exòtiques, m'hi sent bé.

—La gran càrrega humana que se sent i s'entén al llarg de l'obra, la densitat física d'aquesta humanitat tenen alguna cosa a veure amb la manera com qualifica la cuina àrab: "un art dels sentits, una filosofia de viure"?

—Sí, perquè menjar és això. És el menjar d'allí, perquè el pa fa gust a farina, la tagín està cuinada en una cassola de fang. Tot és de la terra i tot és elemental, deliciosament elemental. I amb la cuina retornes i recuperes un sabor, unes olors, una atmosfera. Simplement, penetres de nou en l'essència; és l'orient, una forma de vida que he viscut de xiquet, vagament en el món rural valencià.

—No vull dir que Marràqueix siga un pretext, però li permet viatjar a una València medieval i a la seua infància. Aquesta recuperació dels vincles arabovalencians a tots els nivells, amb referències sociològiques, toponímiques, lingüístiques, no compartiria protagonisme amb la idea de Marràqueix com a paradís?

—I tant! Hi ha una escena veritablement entranyable que és quan m'adone que *mama* que és el que pronuncia el xofer per a demanar aigua a unes criatures, és el mateix que em deia ma mare quan era menut. El colp és brutal quan veus que una paraula tremendament íntima com és "ma", molt lligada a mare i arrelada en la meua llengua col·loquial, a Marroc encara s'utilitza.

"Només arribar a Marràqueix l'olfacte se't destapa d'aquesta mena d'asèpsia hospitalària en què nosaltres, els occidentals, vivim el dia a dia. Els sabors, el tracte humà, mental i físic m'evocuen un món entranyable."

MIREIA MARGENAT

—*Esperava trobar tot això que m'explica, aquesta mena de "recerca del temps perdut", de magdalena proustiana?*

—En part sí, perquè tinc una admiració profunda per tot aquest món des que tinc ús de raó, i abans. En el meu món infantil, Casablanca és una ciutat absolutament tradicional. Molts amics de mon pare eren tarongers que vivien a Casablanca i venien a passar els estius a la Safor. En la meua època hippy Marroc tingué una seducció particular. Per tant, des de finals dels seixanta tinc una admiració profunda pel món islàmic nostre. Jo ja havia estat al Marroc i sabia que allí alguna cosa havia de trobar. Aleshores els déus em van portar un veí que tenia casa a Marràqueix. Quan ell me la va oferir em va semblar perfecte i la vaig agafar al vol. Quan vaig fer-hi el primer viatge, vaig escriure uns textos a partir dels quals m'adone que l'estil m'està canviant, que és molt més fluid; vaig veient el llibre, vaig agafant un to i al mateix temps m'adone que tot el que sé del món andalusí m'és molt útil per a entrar dins d'aquell món.

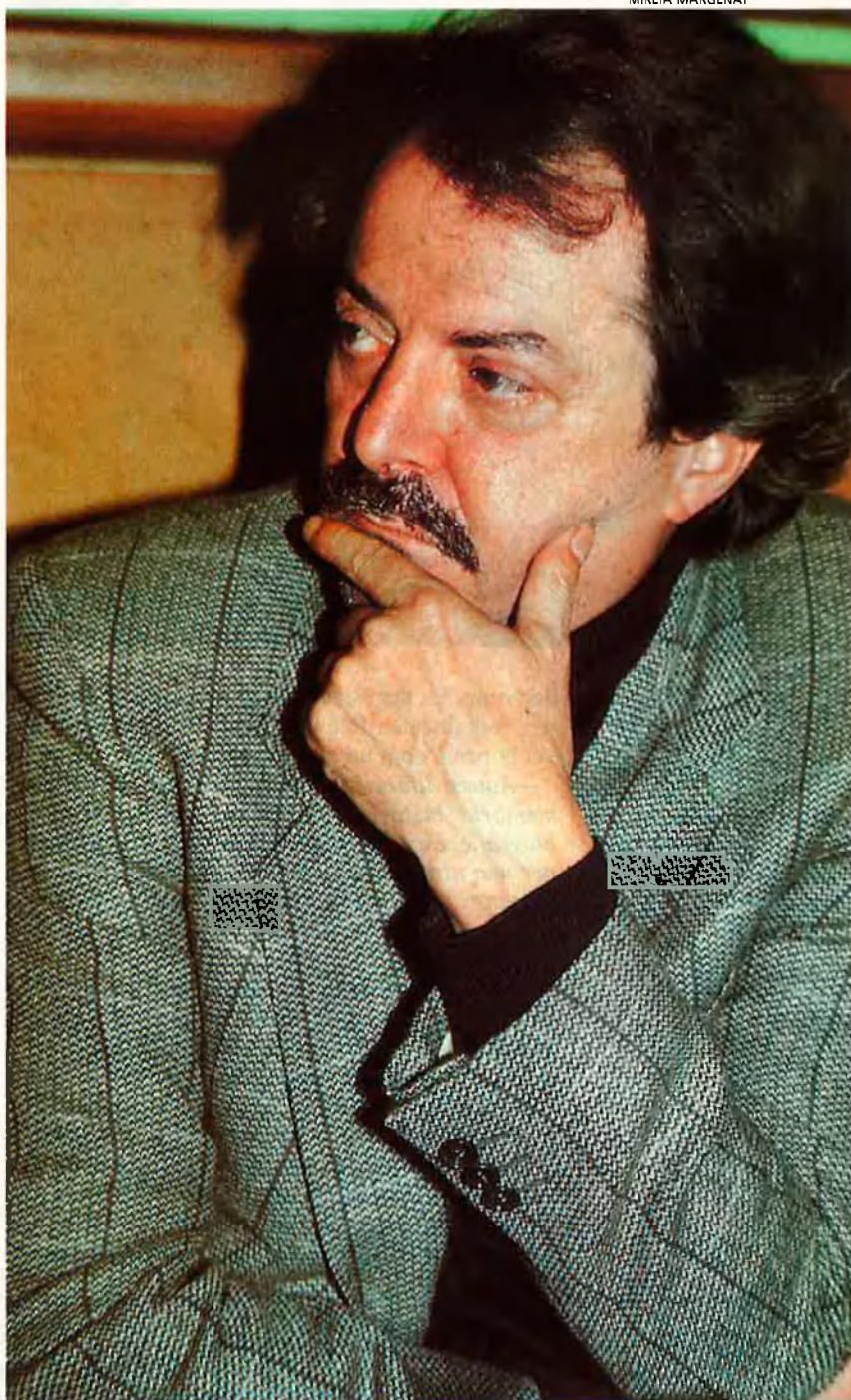
Quan torne a casa es produeixen dos fets fonamentals. La mort del meu pare em dóna la sensació que tot un món de paraules, que el món antic se n'ha anat amb ell i que ja no tornaré mai més a viure totes aquelles coses que sempre m'havien agradat, com aquest món rural, profund, antic. Per tant aquesta obra també és un homenatge al pare. La mort em paralitza el llibre i em va fer, d'altra banda, engegar *El paradís de les paraules*, un assaig històric, molt literari, on el llenguatge flueix amb una naturalitat molt més saborosa. Ara, en tornar a Marràqueix, vaig tenir la sensació que estava en un món que era el meu, el món de la memòria.

—*Seducions de Marràqueix ofereix sobretot una visió molt positiva de la vida, una dosi de vida. Però es produeix una esclatxa inquietant per on traspua un cert temor metafísic que es metaforitza en la retirada enfront del desert.*

—Sí, vaig percebre que l'arribada al desert era terrorífica, perquè la nostra cultura té els límits naturals entre el gel polar i la sorra del desert. La seducció pel desert resulta, doncs, una exacerbació que mata o torna foll, però que poc té a veure amb la meua vivència de Marràqueix.

La seducció pel desert és la soledat absoluta, la mort. Per què hauria d'anar a la mort si vinc d'ella? Aleshores opte per tornar arrere, a l'oasi. Has de pensar que aquest llibre és l'obra d'un convallescent el qual, en el desig de vida, troba la vida mateixa. Mentre que d'aquest costat tenim les "veritats" del món antic, del món oral, traspassar el desert és enfollir la vida. Occident ho ha fet i ens ha dut a aquest enfolliment delirant on impera la raó per sobre de tot.

—*Per contra, a Marràqueix, la cultura de l'oralitat i l'espontaneïtat que en el nostre món han quedat soterrades per la prepotència d'una calculada fredor, sembla, segons deixa entendre al llibre, que encara perviu i amb força.*

—Sí, configura una de les matèries primeres de la societat. De fet, tot el llibre està escrit amb una oralitat encisadora, de rondalla; i dels personatges que entren i ixen no m'importa tant el seu retrat psicològic com les paraules. Es materialitza la potència extraordinària del món oral, que pot arribar a transformar un viatge en cotxe de dos cents quilòmetres en una aventura irrepètible de paraules, d'històries reals o fictícies, tant se val.

—*Sí, es respira un cert hedonisme moderat, una actitud epicúria.*

—La filosofia epicúria, grega, heraclitiana és sa-

"La seducció del desert és una exacerbació que mata o torna foll."

"El món oral pot arribar a transformar un viatge en cotxe en una aventura irreplicable de paraules, d'històries reals o fictícies, tant se val."

ber viure. La degustació de la vida apareix en el llibre verbalitzada, feta paraules. Com una cosa que val la pena, com un model personal i literari.

—Aquest llibre és un relat de viatge, també una memòria històrica, fragments de passat autobiogràfic, escrit periodístic, poesia... Està apostant per una atrevida transgressió de la banalitat classificatòria dels gèneres literaris. Aquesta sinestèsia si es vol, respon formalment a l'harmonia de vida del Marroc?

—Sí, és també la forma que he anat transportant de fa molts anys i que jo simbolitzo en el tema del viatge. En començar el llibre dic: "el viatge és com la vida, la vida és com un viatge". I en la vida tot hi cap. El llibre és un nou concepte d'escriptura global en què tot hi cap: la realitat, la ficció, la poesia, el relat periodístic, la descripció paisatgista, les rondalles orals, la novel·la, la memòria, la història, etc. Tot això, en l'estructura del viatge encaixa i fabrica una nova manera literària capaç d'englobar més la

vida. Dur una ficció fins als límits o fer poemes a tota hora, em cansa. Hi ha moments per a la poesia, moments per a la ficció, per al diàleg... i tot això, si es tenen les paraules es fabrica una obra literària. Jo necessite moure'm a la meua, no m'agrada que em constrenyescen els gèneres literaris.

El llibre juga a trencar amb el tòpic que associa la ficció a la mentida. La ficció no és mentida, és ficció i forma part de la vida. La necessitem vitalment, no mentim quan ficcionem, simplement ficcionem. A l'igual que els poetes no menteixen, naveguen.

—Es trauria aleshores d'un magma literari?

—Exactament, és una munió de formes literàries que cal ordenar per tal que esdevinga un llibre i no deixar-les com un caos, com és *El cingle verd*. A *Seducacions de Marràqueix*, l'ordre i l'harmonia conviuen dins de la metàfora global del viatge que, d'altra banda, està molt arrelada en la civilització islàmica. En aquest sentit, l'islam és modèlic amb una classe de llibre que es diu *srila*, una mena de llibre de viatges en què el viatger descriu, descobreix, analitza, reflexiona. És així, el musulmà té tota la vida dissenyada com un viatge. Però aquest gènere que supera l'estricta relació de viatge és un gènere clàssic del qual nosaltres també posseïm obres fonamentals de la tradició, com ara l'*Odissea*, el *Tirant*, la *Divina comèdia*, el *Quixot*..., són viatges per escenaris màgics o més o menys reals.

—El seu viatge recorre el temps, en transgredeix la linealitat, salta de l'edat mitjana al present; del present al passat personal...

—Que no és com vivim el temps, nosaltres, les persones de finals del segle XX? La nostra mentalitat s'ha fet absolutament fragmentària pel predomini que tenen les imatges en el pensament. No ho dic negativament, és el que hi ha. Això ho trasllada a la navegació pels temps des d'una perspectiva literària. En un moment dic que "la vida és temps". Cal saber viure el temps i el llibre recrea també aquesta plasmació d'un viatge en el temps, en l'espai, en la memòria, en la literatura, en la paraula.

Eliseu T. Climent

Rentar els peus

Ramon Prat i Pons

Prenent com a punt de partida el Concili de l'Església de Catalunya, l'autor escriu uns diàlegs interiors postconciliars que mostren que només podem assolir la plenitud humana quan anem aprenent a estimar la vida, els altres, la natura i Déu

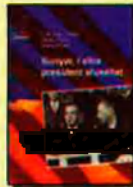

Pagès Editors
"Argent viu", 23

Sunyol, l'altre president afusellat

J. M. Solé Sabaté, C. Llorens i A. Strubell

L'any 1936, Josep Sunyol era diputat al Parlament de Catalunya, president del Barça i editor del setmanari esportiu *La Rambla*, a Barcelona. De visita al front de la guerra, és atrapat per l'exèrcit franquista i afusellat.

Pagès Editors
"Guimet", 12

Obra poètica completa

Manuel de Pedrolo

Recull de tota l'escriptura poètica d'un dels autors més prolífics de la literatura catalana, preparada i prologada pel crític Xavier Garcia. Poemes de tots els estils i registres que havien estat, en la seva gran majoria, inèdits fins ara. 782 pàgs. 5.000 ptes.

Pagès Editors
"La Suda", 19 i 20